

PAŠTU NEBUS SIUNČIAMA

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, J. Basanavičiaus g. 5, LT-01118 Vilnius, tel. (8 5) 219 3400, el. p. dmm@lrkm.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188683671

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2019-10-09 Nr. S1-218

DĖL VALSTYBĖS ĮMONĖS „LIETUVOS PAMINKLAI“ PERTVARKOS PAGRINDIMO IR POVEIKIO VERTINIMO

Tarpinstituciniame pasitarime, kuris vyko 2019 m. rugsėjo 10 d., svarstant Lietuvos Respublikos Vyriausybei pateiktą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl valstybės įmonės „Lietuvos paminklai“ pertvarkymo“ projektą (toliau – projektas) (TAIS Nr. 19-7816(3)), Kultūros ministerijai buvo pasiūlyta pateikti valstybės įmonės „Lietuvos paminklai“ (toliau – VĮ LP) pertvarkos poreikio analizę ir poveikio vertinimą (protokolo Nr. 37, 11 klausimas).

Kultūros ministerija, atsižvelgdama į pasiūlymą pažymi:

1. Valstybės įmonės statusas ir valstybės funkcijų vykdymas yra nesuderinami, įgyvendinant paveldotvarkos programas, kadangi VĮ LP siekis yra uždirbti pajamas (pelną), o šiuo metu tai vyksta ir valstybės skiriamų valstybės asignavimų sąskaita (paveldotvarkos programos ir valstybės investicijų programos įgyvendinamų projektų apimtyje). Atsižvelgiant į tai, kad VĮ LP vykdomų funkcijų tęstinumas yra svarbus, vienintelis racionalus sprendimas – VĮ LP pertvarkyti ir šias funkcijas patikėti biudžetinei įstaigai Kultūros infrastruktūros centras (toliau – KIC), kuri toliau užtikrintų svarbių valstybei funkcijų vykdymą bei būtų VĮ LP teisių ir pareigų perėmėja.

Atkreiptinas dėmesys, kad VĮ LP pertvarkymas vykdomas pagal valstybės įmonės „Infostruktūra“ pertvarkymo eigą ir gerąją praktiką, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijai pertvarkant minėtą įmonę į biudžetinę įstaigą Kertinį valstybės telekomunikacijų centrą.

2. VĮ LP pertvarkius į biudžetinę įstaigą, būtų sutaupyti valstybės biudžeto asignavimai (arba už tas pačias valstybės programų lėšas būtų galima atlikti daugiau darbų), kuriuos VĮ LP gauna, teikdama paslaugas arba tarpininkaudama parenkant rangovus ar kitų sričių specialistus šiose valstybei svarbiose veiklose:

- Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos (toliau - KPD) vykdomoje Paveldotvarkos programoje, įskaitant nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų parengimą;
- Lietuvos ir Šventojo Sosto sutarčių projektų įgyvendinime;
- Jono Pauliaus II piligrimų kelio programos įgyvendinime;
- Žemaičių krikšto ir Žemaičių Vyskupystės įsteigimo jubiliejaus minėjimo programos įgyvendinime;

- Kultūros ministerijos valdymo srities įstaigų, vykdančių investicinius projektus, užsakymų vykdyme.

3. Įvertinus Kultūros ministerijos Centralizuoto vidaus audito skyriaus vykdytos analizės išvadas, nustatyta, kad VĮ LP užsakovams (KPD ar kultūros ministro valdymo srities įstaigoms) teikiamų paslaugų ar nupirktų rangos darbų kaina yra didesnė nei tai kainuotų analogiškas funkcijas pavedus atlikti biudžetinei įstaigai dėl šių priežasčių:

1) VĮ LP poreikis uždirbti pelną: 2016 m. VĮ LP uždirbo 26,2 tūkst. Eur pelno (prieš apmokestinimą), 2017 m. – 15,3 tūkst. Eur, 2018 m. – 29,2 tūkst. Eur;

2) VĮ LP poreikis į teikiamos paslaugos kainą įskaičiuoti pridėtinės vertės mokestį (PVM 21 proc.), t. y. KPD atsiskaitydamas už paslaugas VĮ LP 2017 m. sumokėjo 951,6 tūkst. Eur, o 2018 m. – 898,9 tūkst. Eur PVM; atsiskaitydamos už paslaugas kitos ministerijos valdymo srities įstaigos 2017 m. VĮ LP sumokėjo 406,7 tūkst. Eur, o 2018 m. – 261,43 tūkst. Eur PVM;

3) VĮ LP nustatyta prievolė kaupti ir periodiškai didinti privalomąjį ir kitus rezervus (2018 m. privalomasis rezervas padidintas 25,6 tūkst. Eur, 2019 m. pradžioje jis siekė 33,4 tūkst. Eur – be realaus pagrindo įšaldytos lėšos, kurios galėtų būti panaudotos įvairiems poreikiams paveldosaugos srityje);

4) valstybės įmonėms taikoma prievolė kasmet pirkti įmonės finansinių ataskaitų audito paslaugas, kas būtų neaktualu biudžetinei įstaigai, kurios buhalterinė apskaita galėtų būti centralizuota Nacionaliniame bendrųjų funkcijų centre, o vidaus auditą atliktų Kultūros ministerijos Centralizuoto vidaus audito skyrius (2017 m. audito įmonei sumokėta 2,1 tūkst. Eur, 2018 m. – 2,2 tūkst. Eur);

5) VĮ LP šiuo metu nėra būtinybės taupyti administracinių poreikių išlaidas (transportas, kt. bendrosios įmonės aptarnavimo funkcijos), nes kasmetinės VĮ LP pajamos (2017 m. apie 6,5 mln. Eur, 2018 m. 7 mln. Eur) leidžia turėti platesnę administracinę struktūrą nei tai būtų biudžetinėje įstaigoje.

4. Viešųjų pirkimų tarnyba savo išvadoje nurodė poreikį keisti esamus Paveldotvarkos programos įgyvendinimo procesus ir užtikrinti viešųjų pirkimų principų laikymąsi. Tai pažymėta Viešųjų pirkimų tarnybos Kontrolės skyriaus 2018 m. sausio 16 d. pirkimų vertinimo išvadoje Nr. 4S-75: „Kultūros paveldo departamentas Pavedimo sutartimis pavesdamas, o VĮ „Lietuvos paminklai“ atlikdamas Pavedimo sutartyse nustatytas atitinkamas paslaugas, netaikant Įstatymo reikalavimų, pažeidė Įstatymo (redakcija iki 2017-07-01) 3 straipsnio 1 dalyje nustatytus skaidrumo ir lygiateisiškumo principus bei neužtikrino 2 dalyje įtvirtinto pirkimų tikslo siekimo – vadovaujantis šio įstatymo reikalavimais sudaryti pirkimo sutartį, leidžiančią įsigyti perkančiajai organizacijai reikalingų prekių, paslaugų ar darbų, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas“. Tai reiškia, kad paveldotvarkos programos įgyvendinimo procesai privalo būti keičiami, VĮ LP nustatant kitokio pobūdžio užduotis šiame procese (pačios įmonės tam tikrų darbų vykdymą keičiant į reikiamų darbų užsakovo funkcijas, taip pat keičiant pavaldumo santykius tarp KPD ir VĮ LP) (schema pridedama).

5. VĮ LP pertvarkymo metu naujai kuriamai biudžetinei įstaigai – KIC - numatomos papildomos funkcijos kultūros srities investicinių projektų vykdymo srityje. Šiuo metu Kultūros ministerijai pavaldžios kultūros įstaigos investicijų projektus įgyvendina pačios. Analizuojant šių įstaigų veiklą, susijusią su statybos ar kitų panašaus pobūdžio darbų ir paslaugų pirkimu, akivaizdu, kad šios užduotys nėra pagrindinės kultūros įstaigų veikloje. Todėl įstaigų administracijai neretai iškyla sunkumų dėl tam reikiamų žinių ir kompetencijų stokos. Tai tapo

ypač akivaizdu ES struktūrinėmis lėšomis finansuojamų projektų įgyvendinimo metu, kai Centrinės projektų valdymo agentūra nustatė įvairių viešųjų pirkimų pažeidimų dalyje įstaigų įgyvendinamų projektų. Pateikti argumentai leidžia daryti išvadą, kad investicinių projektų vykdymo funkcijos perdavimas vienai, nesuinteresuotai komercine prasme, tačiau išlaikančiai institucinę atmintį, specialistų kompetencijas ir patirtį įstaigai būtų racionalus ir leidžiantis taupyti valstybės biudžeto lėšas sprendimas. Šiuo metu dalis Kultūros ministerijai pavaldžių įstaigų įsigyja konsultavimo paslaugas iš VĮ LP, kartu su techninės priežiūros ir neretai projektavimo paslaugomis. Pažymėtina, kad vien užsakovo funkcijų su projektavimu vykdymui kultūros įstaigos VĮ LP sumoka nuo 5,5 proc. projekto vertės, kas rinkos kainomis perkant paslaugas galėtų būti iki 50 proc. pigiau. Neretai, ypač kultūros paveldo objektuose, kartu su paslaugų „paketu“ įsigyjamose ir projektavimo paslaugos, nustatant atitinkamus kvalifikacinius reikalavimus, o tai kelia abejonių dėl aukščiau paminėtų Viešųjų pirkimų įstatymo skaidrumo ir lygiateisiškumo principų užtikrinimo. Įgyvendinus pertvarką, privataus sektoriaus subjektams, veikiantiems statybų ir paveldotvarkos srityse, būtų suteikta galimybė teikti paslaugas iki šiol VĮ LP vykdytoje veiklos srityje, tuo užtikrinant konkurenciją.

Šiuo metu didžiąją dalį VĮ LP metinių sąnaudų sudaro atlyginimai darbuotojams, kurių skaičius pastaraisiais metais svyravo apie 50. 2018 m. šios išlaidos (įskaitant susijusius mokesčius) sudarė beveik 87 proc. įmonės sąnaudų (be PVM), o bendra suma apie 773 tūkst. Eur. Prognozuojama, kad VĮ LP pertvarkymo į biudžetinę įstaigą KIC metu nustatant naują įstaigos struktūrą pagal būtinas pertvarkymo metu perimti valstybės įmonės šiuo metu vykdomas valstybės funkcijas ir pagal poreikį naujai įstaigai suteikti papildomas kompetencijas kultūros srities investicinių projektų vykdymo srityje, joje dirbtų apie 30 darbuotojų. Atsižvelgiant į tai, pertvarkius VĮ LP į biudžetinę įstaigą KIC, išlaidos atlyginimams sumažėtų.

Be to, pertvarkius VĮ LP į biudžetinę įstaigą KIC, būtų galima taikyti ir papildomas administracinės veiklos optimizavimo priemones (pvz. įmonė šiuo metu valdo 12 transporto priemonių).

Biudžetinei įstaigai išlaikyti reikiamos lėšos būtų planuojamos Kultūros ministerijos biudžete tam perskirstant šiuo metu per skirtingas programas (paveldotvarkos programos, valstybės investicijų programa) VĮ LP išleidžiamas lėšas už jų teikiamas paslaugas, todėl papildomų valstybės biudžeto asignavimų tam nereikėtų. Tačiau kartu nauja biudžetinė įstaiga vykdytų didesnės apimties funkcijas investicinių projektų vykdymo srityje (ne tik paveldotvarkos, bet ir kitų kultūros investicijų), itin reikalingas valstybiniame kultūros sektoriuje, užtikrintų specialiųjų žinių bei kompetencijų šioje srityje centro veiklą. Ateityje, užbaigus pertvarkymo procesą (kartu vertinant galimą poreikį pirmaisiais metais išmokėti išeities išmokas darbuotojams, kurie nepriims pasiūlymo dirbti pertvarkytoje biudžetinėje įstaigoje KIC arba tokio pasiūlymo negaus), sutaupytos lėšos būtų panaudojamos kultūros srities paveldotvarkos arba investicinių projektų finansavimui didesne apimtimi.

Šie klausimai jau buvo iš esmės diskutuoti Lietuvos Respublikos Seime, svarstant Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo Nr. I-733 5 straipsnio pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo Nr. I-1179 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projektus, kurie buvo pateikti svarstyti Vyriausybei pritarus. Jų aptarime parlamente dalyvavo suinteresuotų institucijų atstovai, Kultūros ministerijai pavaldžių įstaigų atstovai, savo pastabas bei pasiūlymus teikė ir asociacijos.

Pažymėtina, kad 2020 m. balandžio 1 d. įsigalios šių metų Lietuvos Respublikos Seimo pavasario sesijoje priimti Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo Nr. I-733 5 straipsnio pakeitimo įstatymas ir Lietuvos Respublikos kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo Nr. I-1179 4 straipsnio pakeitimo įstatymas. Atsižvelgiant į tai, teikiamas projektas yra būtinas šių įstatymų nuostatomis įgyvendinti. Projekto priėmimas taip pat įgyvendina Valstybės valdomų įmonių pertvarkos ir valdymo centralizavimo priemonių plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. sausio 10 d. pasitarime, 7 punkte išdėstytą priemonę dėl VĮ LP: „Valstybės įmonės pertvarkymas į biudžetinę įstaigą“. Atkreiptinas dėmesys, kad nepriėmus projekto ir nepertvarkius VĮ LP, nuo 2020 m. balandžio 1 d. KPD nebeturės teisės pavesti įmonėms (VĮ LP) įgyvendinti paveldotvarkos programų. Atitinkamai nepradėjus veikti naujai biudžetinei įstaigai - KIC, paveldotvarkos programų vykdymas bus neapibrėžtas, galės būti įgyvendinamas tik pačiam KPD inicijuojant viešųjų pirkimų procedūras, kas sukels dideles neigiamas pasekmes paveldo objektų tvarkybai ir kultūros paveldo administravimo sistemai.

PRIDEDAMA. 1 lapas.

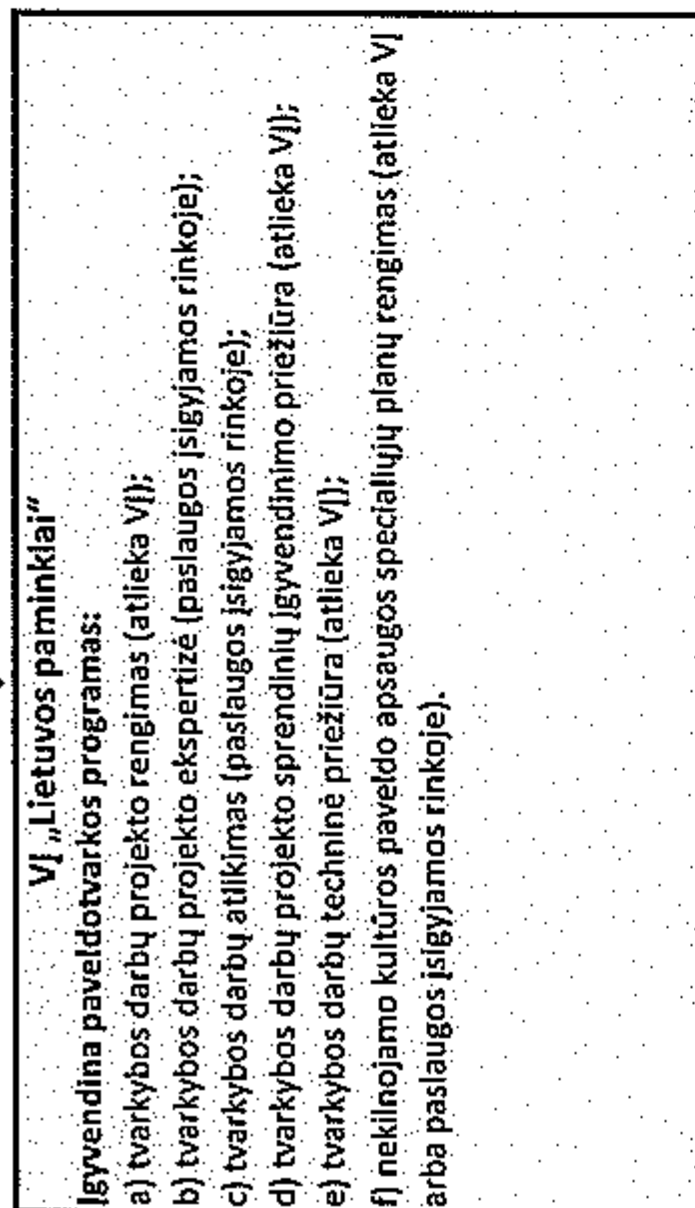
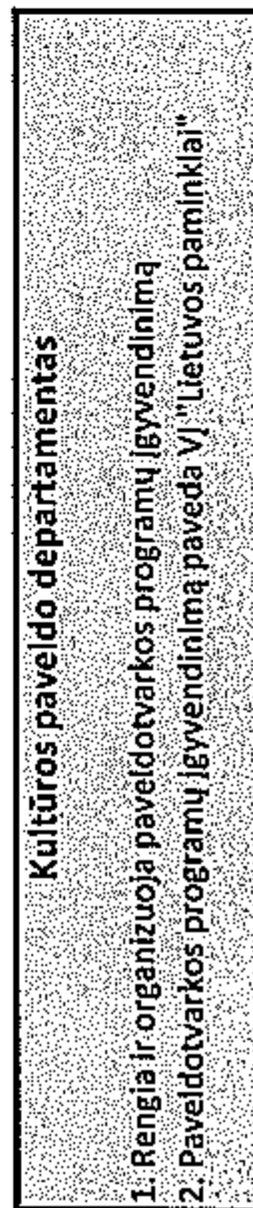
Kultūros ministras

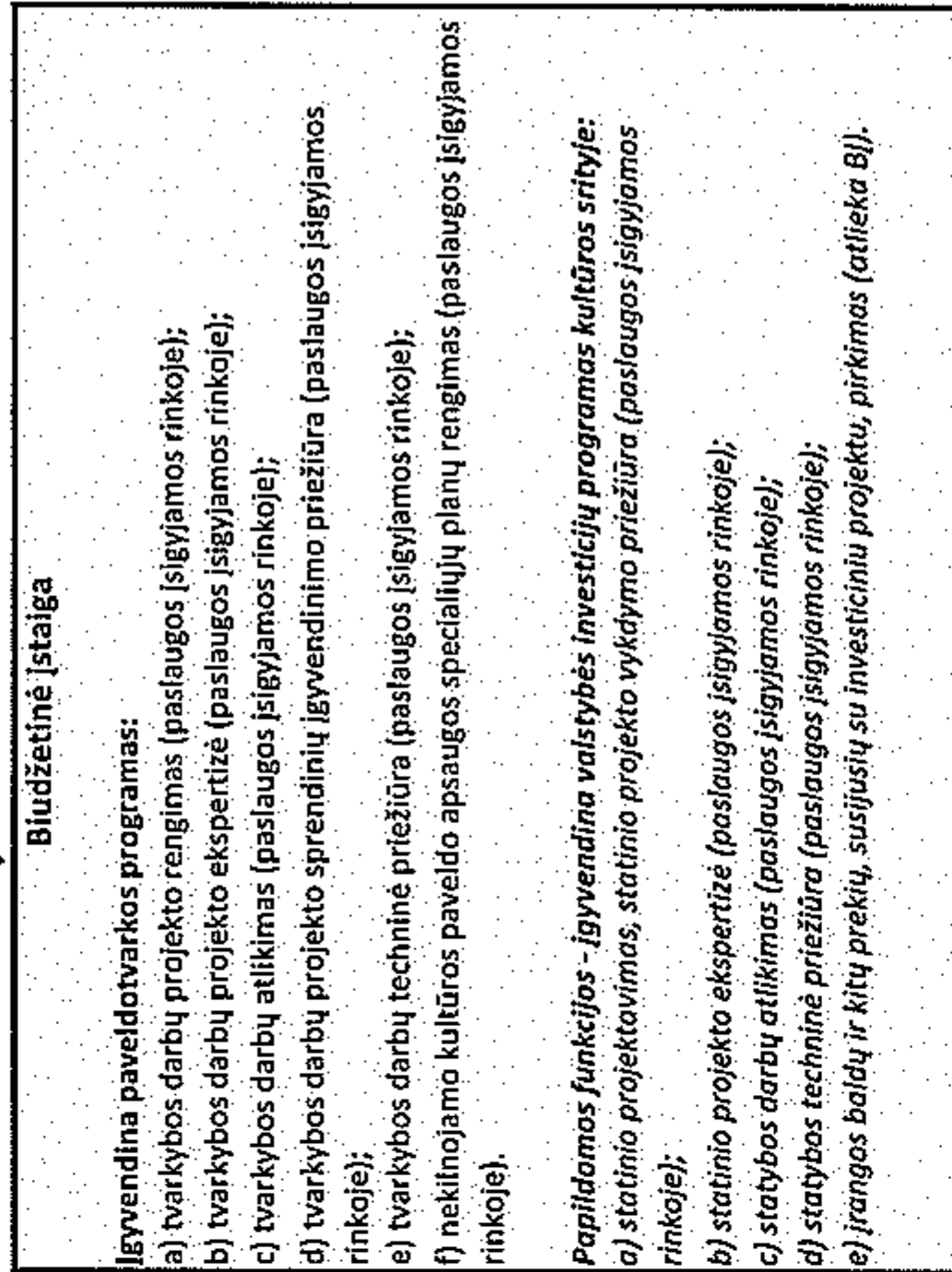
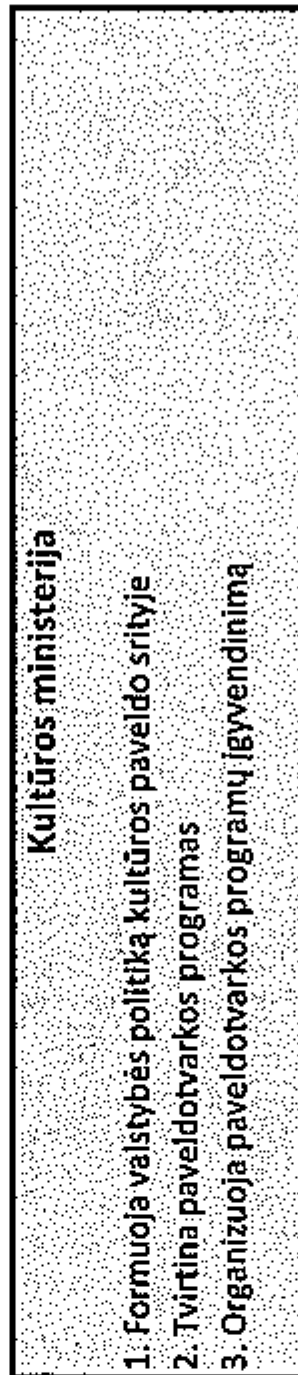
Mindaugas Kvietkauskas

Paveldotvarkos programų įgyvendinimas

Iki pertvarkos

Po pertvarkos

Kultūros ministras
dr. Mindaugas Kvietkauskas

2019 10 08